

JUSTITISMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Dato:
Kontor: Politikontoret
Sagsbeh: Thomas Lindberg
Brædder
Sagsnr.: 2012-0035-0134
Dok.: 603423

UDKAST TIL TALE

til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål R
fra Folketingets Retsudvalg den 10. januar 2013, kl. 14.00

Samrådsspørgsmål R:

”Et flertal i Folketinget vedtog den 15. april 2010 en ændring af lov om Det Centrale Dna-profil-register, hvorefter sletning af oplysninger om dna-profiler vedrørende sigtede, men ikke dømte personer, skal være sket efter ti år. Lovbestemmelsen kan alt andet lige komme til at hæmme politiets arbejde med at finde frem til drabsmænd i sager, der henlægges som uopklarede sager, hvis sådanne Dna-spor slettes efter 10 år. Problemet synes forstærket efter at politiet nu har kunnet tage en effektiv Dna-teknologi i brug, som har betydet, at man indtil videre har kunnet genoptage 16 uopklarede drabssager, hvor af mange er langt ældre end 10 år gamle jf. bl.a. Ekstra Bladet den 14. november 2012 side 4-5. Hvad vil ministeren på denne baggrund gøre for at understøtte politiets arbejde med at anvende dna-spor i uopklarede drabssager? Vil ministeren tage initiativ til at rulle sletningsbestemmelsen i lovændringen fra 2010 tilbage? Vil ministeren være med til at indføre et landsdækkende dna-register, der i princippet indeholder dna-materiale fra alle danskere?”

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Peter Skaarup (DF).

[Indledning]

1. Jeg vil indledningsvis gerne takke for samrådsspørgsmålet.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Det danske dna-register er jo et fast tilbagevendende tema, som vi med jævne mellemrum og i forskellige varianter har haft lejlighed til at drøfte.

Når det forholder sig sådan, hænger det formentlig sammen med, at dna-registret jo på den ene side er et fantastisk værktøj for politiet, men på den anden side jo også rejser nogle ret grundlæggende spørgsmål i forhold til borgernes basale frihedsrettigheder.

Med dna-registret handler det derfor helt grundlæggende om at finde den rette balance mellem hensynet til politiets arbejde med at efterforske og opklare forbrydelser og hensynet til borgernes privatlivsbeskyttelse.

Og derfor synes jeg også, at det er helt fint, at vi med dagens samråd endnu engang får lejlighed til at drøfte netop dette.

[Baggrunden for samrådet]

2. Inden jeg kaster mig ud i at besvare samrådsspørgsmålet, synes jeg, der er anledning til at minde om, hvad der – må jeg forstå – er den umiddelbare baggrund for samrådet: Nemlig mediernes omtale af, at ny dna-teknik har ført til, at politiet i samråd med Retsgenetisk Afdeling har valgt at genoptage efterforskningen af en række meget alvorlige og desværre uopklarede forbrydelser.

For sagen er jo den, at der inden for dna-området løbende sker en metodeudvikling. Det betyder bl.a., at såkaldte ”dårlige spor”, med en så lille mængde biologisk materiale, at de ikke hidtil har kunnet danne grundlag for en dna-undersøgelse, efterfølgende takket være ny dna-teknologi kan være tilstrækkeligt til en dna-profil.

I medieomtalen er det således bl.a. blevet omtalt, at det nu har vist sig muligt at tilvejebringe dna-profiler fra spor, som knytter sig drab, som blev begået for mange år siden, og som ulykkeligvis fortsat er uopklarede.

Det siger sig selv, at det vil være en kolossal lettelse ikke mindst for de efterladte, hvis det fører til, at nogle af disse sager endelig kan opklares og en gerningsmand identificeres.

Så jeg mener først og fremmest, at vi skal huske at glæde os over de nye muligheder, som den løbende metodeudvikling på dna-området giver.

[De stillede spørgsmål]

3. Samrådsspørgsmålet, som vi skal behandle i dag, falder i to led:

For det første spørges der til, om jeg agter at tage initiativ til at tilbage-rulle den ændring af slettereglen i dna-loven, der blev gennemført ved en lovændring i 2010.

For det andet spørges der til, om jeg vil være med til at indføre et landsdækkende dna-register, som omfatter samtlige danskere.

[Et landsdækkende dna-register]

4. Jeg vil tillade mig at starte med det sidste; nemlig spørgsmålet om jeg vil være med til at indføre et landsdækkende dna-register omfattende samtlige danskere.

Det kan gøres relativt kort, for det spørgsmål har jeg allerede svaret på ved flere lejligheder på spørgerens foranledning. Det gjorde jeg således for det første i februar måned sidste år i forbindelse med behandlingen af beslutningsforslaget B 27, som bl.a. spørgeren stod bag.

Og senest har jeg givet udtryk for min holdning til forslaget i forbindelse med min besvarelse den 21. november sidste år af et mundtligt spørgsmål fra spørgeren.

Det vil derfor næppe heller komme som nogen stor overraskelse for spørgeren, når jeg siger, at regeringen fortsat ikke vil være med til at indføre et landsdækkende dna-register. Men jeg vil naturligvis gerne kort repetere hvorfor.

Det er velkendt gennem en årrække, at spørgeren og spørgerens parti gerne ser, at der indføres et landsdækkende dna-register.

Og jeg forstår sådan set godt det bagvedliggende ønske om at ville give vores politi de bedst tænkelige betingelser i forhold til at kunne efterforske og opklare forbrydelser. Det er selvsagt et ønske, som jeg som

justitsminister deler med spørgeren. Det tror jeg nu sådan set, at vi alle sammen gør.

Ikke desto mindre mener jeg ikke, at forslaget om etablering af en landsdækkende database, hvor samtlige borgere registreres som potentielt kriminelle, er en farbar vej at gå. Heller ikke selv om en sådan ordning kan tænkes i en eller anden udstrækning at kunne lette politiets arbejde.

5. Og hvorfor så ikke?

For det første mener jeg sådan set, at politiet allerede i dag har en god og vid adgang til at foretage dna-registrering og gøre brug heraf i forbindelse med efterforskningen af straffesager. Jeg vil senere komme nærmere ind på reglerne herom.

For det andet har jeg den opfattelse, at vi i Danmark skal værne om borgernes grundlæggende rettigheder til bl.a. privatlivets fred. Vores fælles ønske om et stærkt og effektivt politi må derfor tilgodeses under iagttagelse heraf.

Og her mener jeg altså, at forslaget om et landsdækkende dna-register klart er for vidtgående.

6. Som jeg pegede på i forbindelse med debatten i Folketingssalen i februar i fjor – og som også mine forgængere i stillingen har gjort det – så følger det endvidere af artikel 8 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, at enhver har ret til respekt for sit privatliv.

Myndighederne kan kun gøre indgreb i denne ret, hvis det er nødvendigt af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller for at forebygge uro eller forbrydelser.

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention sætter altså nogle rammer for, hvor langt vi kan gå. Og her vil forslaget om et nationalt dna-register efter alt at dømme være at gå for langt.

Forslaget er simpelthen ikke udtryk for den fornødne rimelige balance mellem på den ene side hensynet til at opklare forbrydelser og på den anden side hensynet til privatlivets fred.

Og skal jeg nævne en tredje og sidste grund til ikke at indføre et landsdækkende dna-register, så er jeg også nødt til at pege på, at etablering og drift af et udvidet dna-register, må antages at ville være forbundet med endog meget betydelige omkostninger, uanset hvilken model man måtte vælge.

Jeg vil i øvrigt også nævne, at Retsgenetisk Afdeling har oplyst over for Justitsministeriet, at man ikke umiddelbart er bekendt med, at noget land i verden har indført eller påtænker at indføre et komplet dna-register over alle borgere til brug i straffesager. Dog forlyder det, at der i en af de arabiske emirater har været overvejelser i den retning.

Det er måske ikke noget vægtigt argument i sig selv, men det er dog værd at notere sig, at tilsyneladende ingen af de lande, vi sædvanligvis sammenligner os med, har eller påtænker at etablere et landsdækkende dna-register.

[Ændring af slettereglerne]

7. Jeg vil nu vende mig mod det andet spørgsmål, som går på, om jeg vil tage initiativ til at rulle de eksisterende sletteregler i dna-loven tilbage.

Det korte svar på det spørgsmål er: Nej.

For det første fordi jeg mener, at reglerne, som de er udformet i dag, giver politiet gode og vide muligheder i deres efterforskning.

For det andet fordi de gældende sletteregler er udtryk for den rigtige balance mellem på den ene side hensynet til politiets arbejde med at efterforske og opklare forbrydelser og på den anden side hensynet til borgernes privatlivsbeskyttelse.

Lad mig i den forbindelse i øvrigt minde om baggrunden for de gældende regler:

[S & Marper vs. Storbritannien]

8. Baggrunden for at 10-års reglen blev indført i 2010 – i øvrigt med opbakning fra samtlige partier i Folketinget på nær Dansk Folkeparti - var som bekendt en dom fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Ved dommen fastslog domstolen, at Storbritannien havde krænket konventionens artikel 8 om ret til respekt for privatlivet.

Begrundelsen for afgørelsen var, at Storbritannien havde regler, der bl.a. indebar tidsubegrænset opbevaring af dna-profiler fra personer, der havde været sigtet, men ikke dømt for noget strafbart.

Domstolen fandt, at sådanne regler ikke var udtryk for en rimelig balance mellem på den ene side hensynet til at opklare forbrydelser og på den anden side hensynet til privatlivet.

På daværende tidspunkt gjaldt der ingen 10-års regel i den danske dna-lov. Dna-profiler fra såvel dømte som ikke-dømte kunne dengang opbevares efter samme regler – nemlig indtil den pågældendes død, eller indtil den pågældende fyldte 80 år.

De danske sletteregler svarede derfor på daværende tidspunkt i vidt omfang til de britiske, som altså blev underkendt af menneskerettighedsdomstolen. Det var baggrunden for, at reglerne blev ændret.

[Understøtte politiets arbejde]

9. Selv om jeg for så vidt allerede har svaret på de spørgsmål, der er stillet mig, vil jeg gerne kort redegøre for de muligheder, som politiet råder over i dag. For som jeg har nævnt nogle gange, mener jeg faktisk, at de eksisterende regler i høj grad understøtter politiets arbejde.

Som det er i dag, kan politiet således registrere dna fra personer, der har været sigtet for en lovovertrædelse med en strafferamme på 1½ års fængsel eller derover.

Derudover kan politiet registrere dna fra sigtede i visse sager om børnepornografi, ligesom politiet kan udtage prøver fra personer, som selv ønsker at afgive dna for at rense sig for mistanke.

Efter de gældende sletteregler, bliver en dna-profil som udgangspunkt først slettet, når gerningsmanden dør eller fylder 80 år – uanset hvor gammel vedkommende i øvrigt var, da kriminaliteten blev begået.

Sådan er reglerne for alle dem, der bliver fundet skyldige i en lovovertrædelse, når altså blot lovovertrædelsen har en strafferamme på minimum 1½ år, eller sagen handler om børnepornografi.

I nogle sager fører en sigtelse imidlertid ikke til, at den pågældende efterfølgende bliver dømt. Det kan være fordi politiet, anklagemyndigheden eller domstolene vurderer, at der ikke er tilstrækkelige beviser til at konkludere, at den pågældende er skyldig.

På trods af, at disse personer dermed ikke er fundet skyldige i at have begået noget strafbart, så opbevarer vi stadig deres dna-profil i 10 år. Først herefter bliver profilen slettet, med mindre den pågældende på ny sigtes for en lovovertrædelse med minimum 1½ år i strafferammen, eller som handler om børnepornografi.

Samlet set har politiet således efter min opfattelses allerede i dag en ganske vid adgang til at foretage dna-registreringer og gøre brug heraf i forbindelse med efterforskningen af straffesager. Også i forhold til de personer, som ikke er dømt, men blot har været sigtet.

10. Sammenligner vi os i øvrigt med, hvad vi tidligere i 2010 har fået oplyst om reglerne i andre europæiske lande – herunder de nordiske lande – så er vi faktisk på dette punkt formentlig et af de lande, der giver politiet de bedste betingelser.

Jeg kan i den forbindelse henvise til den gennemgang af andre landes regler, som Justitsministeriet foretog i 2010, og som jeg har henvist til i min nylige besvarelse af spørgsmål nr. 281 fra udvalget.

[Afslutning]

11. Det er klart, at når vigtige hensyn skal afvejes over for hinanden, er der ingen facitliste. Hvor grænsen skal gå, kan der være mange holdninger til. Holdninger, som naturligtvis kan forandre sig som tiden går.

Og som jeg også startede med at sige, så er det formentlig også en af grundene til, at vi med jævne mellemrum drøfter disse spørgsmål.

Men som jeg har redegjort for, så er det min opfattelse, at de regler, vi har i dag, er udtryk for den rette balance mellem på den ene side hensynet til politiets arbejde med at efterforske og opklare forbrydelser og på den anden side hensynet til borgernes privatlivsbeskyttelse.

TAK